

REVIEW ARTICLES

ОГЛЯДОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ СТАТТІ

УДК 354.1

ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ ВИКОНАВЧОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ (УПРАВЛІНСЬКІ АНТИКОРУПЦІЙНІ АСПЕКТИ)

Богдан Андрушків; Роман Шерстюк; Ольга Павликівська;
Наталія Кирич; Ольга Погайдак; Тетяна Кузь; Ольга Гагалюк

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Тернопіль, Україна*

Резюме. Стаття присвячена виявленню недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, вивченню передумов щодо покращення виконавчої дисципліни управлінськими засобами державного контролю. На основі аналізу літературних джерел та отриманого досвіду авторів у банківській та підприємницькій сферах, органах освіти та державної служби визначено причини їх виникнення, запропоновано шляхи і засоби їх попередження й за рахунок цього підвищити показники якості обслуговування. Розроблення і впровадження заходів з попередження можливих зловживань, посилення виконавчої дисципліни у цій сфері запропоновано здійснювати засобами контролю та удосконалення управління. Підвищення ефективності означених заходів пропонується за рахунок управлінських, державних ідеологічно-виховних та інноваційно-управлінських важелів. Зокрема звернуто увагу на зловживання й нав'язування додаткових послуг у медицині, сфері діагностики хвороб шляхом приписування лікарями дорогіших, а здебільшого й не потрібних аналізів, саме у приватних лабораторіях, які у той же час, можливо виконати в державних медичних закладах, у більшості випадків, безкоштовно або за невеликі кошти. Така поведінка непрофесійна й неетична. Необхідно зауважити, що залишається не виконаною освітньо-виховна функція держави, затримується формування державної ідеології, яка суттєво впливає на формування професійних та свідомісно-патріотичних показників розвитку молодого суспільства, національна об'єднувальна ідея повністю відсутня. Розв'язання проблеми попередження порушень розглядається як один з напрямів розвитку національної культури та зміцнення економічної безпеки в державі. Обґрунтовано тезу, що за рахунок згаданих чинників можна забезпечити не лише відповідну якість обслуговування, попередження зловживань, спокій у суспільстві, а й стабільне функціонування національної економіки України, що може зробити її конкурентоздатною в умовах ЄС. Дослідження проведено в умовах реформаційних процесів у гуманітарній сфері.

Ключові слова: управління, бюджетна сфера, контроль, юриспруденція, підприємства, стратегія, ефективність, господарська діяльність.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.01.179

Отримано 03.02.2020

UDC 354.1

**THE BACKGROUNDS FOR EXECUTIVE DISCIPLINE
STRENGTHENING AND STATE CONTROL PECULIARITIES
IN PUBLIC SECTOR
(ANTI CORRUPTION MANAGEMENT ASPECTS)**

**Bohdan Andrushkiv; Roman Sherstiuk; Olha Pavlykivska;
Nataliia Kyrych; Olha Pohajdak; Tetyana Kuz; Olha Hahaliuk**

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

***Summary.** The article deals with the identification of the shortcomings of functioning of humanitarian (public) sphere institutions, investigation of preconditions for improving the executive discipline by administrative means of state control. Based on the analysis of literary sources and the authors' experience in banking and business, education and civil service, the reasons of their occurrence are determined, ways and means of their prevention resulting in service quality improvement are proposed. It is proposed to carry out the development and implementation of measures to prevent possible abuse, and to strengthen executive discipline in this field by means of control and management improvement. Improvement of the effectiveness of these measures should be at the expense of managerial, state ideological-educational and innovation-management levers. Particular attention is paid to the abuse and imposing of additional services in medicine, in the field of diseases diagnostics by prescribing the patient expensive and, in most cases, unnecessary analyzes by, especially in private laboratories, which at the same time can be offered in public medical institutions, in most cases, for free or at very low cost. Such behavior is at least unprofessional and unethical. It should be noted that teaching and educational function of the state remains unfulfilled, the formation of state ideology, which significantly influences the formation of professional and consciously patriotic indicators of the young society development is delayed, and the national unifying idea is completely absent. Particularly the solution of the problem of violations prevention is considered as one of directions of national culture development and general strengthening of state economic security. It is substantiated that due to the mentioned factors it is possible to provide not only adequate quality of service, prevention of abuse, peace in society, but also stable functioning of the national economy of Ukraine, which in fact can make it competitive in the EU. The research was carried under the conditions of reform processes in the humanitarian sphere.*

***Key words:** management, public sector, control, jurisprudence, enterprises, strategy, efficiency, business activity.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.01.179

Received 03.02.2020

Вступ. Виникнення проблем функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, виявлення недоліків та впровадження заходів з посилення контролю у цій сфері засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників здебільшого пов'язують з інерційністю пострадянської епохи. Як відомо з історичних фактів, народження держави посттоталітарного періоду відбувається за волею людей і супроводжується різними негативними явищами дисциплінарного характеру. Серед них – послаблення контролю в бюджетній сфері та у результаті погіршення обслуговування, розвиток зловживань у цій сфері суспільного життя та ін. Це є складовим елементом системи управління. Насправді, успішність розвитку держави значною мірою залежить не лише від мудрості й компетентності її керівництва, а й від стану виконавчої дисципліни, ідеології, яку вона пропагує, рівня свідомості населення, його професійних якостей, патріотичних переконань і порядності. Через те в господарському комплексі проявляються означені протиріччя й сфера розвивається неефективно.

Необхідно відзначити, що на даний час в силу згаданих причин, свідомо ігнорується, нівелюється і не виконується освітньо-виховна функція держави, яка б

могла значно попереджувати негативний вплив як на менеджмент та вітчизняний бізнес гуманітарної сфери, так і на суспільство загалом. Затримується реалізація виховної функції. Населення позбавлено оптимізму й перспектив. Відсутня національна об'єднувальна ідея. Учені стверджують, що в державах, де слабкий контроль і відсутня ідеологічна робота, кількість зловживань у господарській діяльності вища від тих держав, де люди мають надію на краще майбутнє.

Власне ці та інші обставини зумовлюють актуальність і своєчасність означеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення причини виникнення зловживань у гуманітарній сфері, погіршення медичного обслуговування, організації культосвітньої роботи у сфері управління, зниження мотивації наукової діяльності, послаблення виконавчої дисципліни та контролю як засобу їх попередження в державі показує, що ця сфера залишилася поза полем зору не лише вітчизняних учених, а й відповідальних від держави за цю ділянку осіб і служб. Соціологічні дослідження підтверджують, що найбільше негативному впливу піддається освіта, культура, наука, охорона здоров'я зокрема та гуманітарна сфера загалом. Вони завжди були й залишаються дуже піддатливими на такі зловживання.

Розвиток у гуманітарній сфері цих негативних процесів змушує задуматися не лише науковців, а й усіх небайдужих людей.

У зв'язку з цим необхідно системно класифікувати вплив виявлених чинників відповідно до сфери діяльності та розробити заходи з ліквідації виявлених недоліків. Функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери передбачає впровадження заходів з посилення контролю засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників, особливо таких, які принижують людську честь та гідність, а також тих, які нам історично, системно й методично нав'язували й нав'язують прихильники «інтернаціональної» союзної концепції розвитку суспільства. Хотілося б відчутти у цій сфері гуманітарного розвитку дієвішу роботу міністерств культури, освіти, охорони здоров'я, державних органів влади та місцевого самоврядування, духовенства, громадськості та ін.

Отже, питання пошуку шляхів попередження зловживань та виявлення недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, впровадження заходів з посилення контролю засобами управління та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників. Адже це негативно позначається на ефективності сфери послуг, фінансовій стійкості підприємств і закладів, психологічній стійкості громадян України, діяльності господарських суб'єктів та загалом конкурентоспроможності національної економіки.

Необхідно відзначити, що ця проблематика частково висвітлена в працях багатьох українських учених. Дослідженню проблем виявлення недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, впровадженню заходів з посилення контролю засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників присвячено праці вітчизняних вчених: Лехана В. М., Слабкого Г. О., Шевченка М. В., Крячкової Л. В., Волчек В. В., Вівчар О. І., Власюка О. С., Геєця В. М., Гненного О. М., Головкової Л. С., Гречко А. В., Гриценка А. А., Диканя В. Л., Жаліло Я. А., Куценко В. Й., Компанійця В. В., Момота А. С., Павликівської О. І., Сороківської О. А., Олійника А. А., Пасхавера О. Й., Рекуна І. І. та ін. [8–19]. Тим часом проблеми посилення виконавчої дисципліни в гуманітарній сфері та особливості організації державного контролю в освіті, науці, культурі та охороні здоров'я (бюджетній сфері) залишилися поза полем зору вітчизняних науковців. Власне ці обставини зумовили формування мети та завдань цього дослідження.

Метою статті є соціологічне дослідження особливостей функціонування на даному етапі гуманітарної сфери та реалізацію особливих функцій управління, серед яких контроль як засіб посилення виконавчої дисципліни та попередження зловживань.

Постановка завдання. Посилення контролю та використання на сучасному етапі його як чинника підвищення виконавчої дисципліни може послужити інструментарієм попередження зловживань. Розроблення, теоретико-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо попередження зловживань у бюджетній сфері засобами посилення контролю та виконавчої дисципліни може сприяти підвищенню ефективності обслуговуючих підприємств та загалом розвитку системи національної безпеки нашої держави. Тому для виконання завдань цього дослідження необхідно:

- вивчити особливості функціонування та уточнити теоретичні положення щодо сутності понять гуманітарна сфера у сфері управління та ін.;
- сформулювати та розкрити зміст інституціональної парадигми розвитку гуманітарної компоненти у сфері управління загалом та конкретних галузей зокрема;
- обґрунтувати контрольну функцію управління в цій сфері як засіб попередження зловживань та посилення виконавчої дисципліни з урахуванням цих негативних явищ;
- розвинути методологічний дискурс генези перетворень у державній ідеології та її вплив на підвищення рівня відповідальності за якість обслуговування;
- висвітлити передумови запровадження системи показників інтегрального оцінювання якості обслуговування з урахуванням згаданих чинників, розробити науково-методичний підхід до формування механізмів оцінювання якості функціонування гуманітарної сфери;
- сприяти розробленню та теоретичному обґрунтуванню заходів з приведення стандартів функціонування гуманітарної сфери до стандартів Європейського Союзу, формуванню духовної, морально-ідеологічної концепції стратегічного управління гуманітарною сферою;
- запропонувати удосконалення діючих інститутів обліку та контролю якості функціонування гуманітарної сфери та доповнити правила переліком заходів з посилення виконавчої дисципліни, попередження та нейтралізації зловживань.

Виклад основного матеріалу. За результатами соціологічних досліджень можна назвати багато розмаїтих чинників, від яких залежить не лише розвиток гуманітарної сфери, якість обслуговування, а й розвиток нації, її благополуччя в Євроінтеграційному контексті. Та серед них є найважливіші. Наприклад, опитування показало, що зневажити у державному масштабі освіту й науку означає приректи себе та своїх нащадків на ганебне невігластво. Зневажити національну культуру й народні традиції, стати посміховиськом для ворогів... Зневажити медицину та охорону здоров'я – приректи себе та своїх близьких і рідних на фізичні муки та страждання. Найприкріше полягає у тому, що, нарікаючи на неефективність гуманітарної сфери, недосконалість обслуговування у багатьох випадках, в силу відсутності власної волі та своєї обмеженості, ми самі собі вороги, бо ніби всупереч здоровому глузду робимо це, зневажаємо себе і ...дозволяємо робити це іншим. (Так, чи такими засобами були зруйновані Збройні сили України, промисловість, ін.). Найгірше полягає в іншому. Окремі державні керівники, «заражені вірусами» великодержавного шовінізму, ненаситності, боягузтва схиляють нас під різними «соусами» до зневаги і до цієї сфери суспільного життя та кінець-кінців – до зрадництва і віроломства. Тому розвиток цих гуманітарних ділянок має перебувати на державному контролі (та бюджетному фінансуванні). Спостережливий читач, уважно проаналізувавши сходження наших політичних лідерів до владних вершин, зможе підтвердити це. Отже, напрошується висновок: ті, хто свідомо чи несвідомо їх ігнорує чи хоче змінити вікові народні устої є ворогом державності, зрадником ідеї її створення

й має на меті згубити не менше, не більше – націю... Ця гіпотеза отримала підтвердження з початком війни й реалізується всіма доступними засобами та методами.

Людство придумало багато засобів та видів тортур, щоб зламати волю людини і домогтися свого, підпорядкувати індивідуума глобалістичній меті. Звичайно, що найбільш нестерпним є фізичне катування, тортури яких, як показує досвід і практика, мало хто витримує. Тим часом до божевілля можна довести людину не лише фізичними тортурями, а й моральними, бюрократичними знущаннями, приниженням, безболісним, монотонним, набридливим словесним впливом, лицемірством, брехнею та ін., що дуже успішно використовують наші сусіди.

Всі ці моменти яскраво проявляються сьогодні на прикладі відродження нашої 1000-літньої держави, славної Русі-України. Знущання й зневага над чинниками формування держави дуже болісно б'є по психіці небайдужих людей, які живуть у нашій державі. Є серед них – росіяни, поляки, євреї, вірмени, білоруси та ін. Кожні з них страждають по-різному. Для українців найвразливішими у цьому відношенні є теми освіти, науки, культури, національні традиції, духовність, які пов'язані зі здоровим способом життя, ідеологією та ін. Усі знаємо, що знову ж таки, наприклад охорона здоров'я і життя людини не може розглядатися відірвано від держави, і навпаки. Держава, яка не турбується за означені гуманітарні аспекти суспільного життя, не має перспективи. Економіку можна відродити, політику можна сформувати, а загублену ідентичність – ніколи! Чи зможе колись повернутися господарям своєї землі червона раса (індіанці) Америки?

Чи можна з державних позицій керувати цими процесами так, щоб запобігти розвиткові негативних процесів? Власне у цьому й полягає покликання держави. Інструментами реалізації цих покликань виступають відповідні міністерства. Що ж відбувається, якщо такого впливу з боку держави немає? Кожен скаже, що негативні явища розвиватимуться, і як результат – будемо довго блукати між «двох сосен», а у нашому випадку – між ЄС і РФ.

Ми знаємо, чого хочемо! Маємо розроблені механізми й засоби досягнення мети та реалізації завдань. Але хтось вперто нам вказує на фальшивий шлях. Відступаючи від наукової термінології, опитування показало: наші доморощені «христородавці та користолюбці», забувши про «космічне покликання» України, стають реалізаторами підлого задуму дрібних співвітчизників та недоброзичливців-агресорів. Будь-які негаразди в будь-якій сфері працюють на користь ворога – агресора.

За часів радянського періоду була цитата, що «... розумний завжди знайде вихід зі складної ситуації», а у продовження цієї приказки завжди відповідали, що «... мудрий ніколи у неї не потрапить». Дай, Боже, розуму не стати українцям повними дурнями й не потрапити черговий раз у тенета Росії, в якої століттями перебуває 180 поневолених народів. Лідер чужої держави в силу своєї неосвіченості заявляє, що України, як держави, ніколи не було..., розраховуючи на ефект неосвіченості населення. Проте він помиляється!

Для знищення засад корінної нації «гуманними засобами» та щоб завести її у так зване «інтернаціональне стійло», в сучасних умовах виявляється не потрібно, як кажуть, «заморочуватися». Кожна мисляча людина, за сучасним станом справ, зможе зробити висновок. Усього-на-всього потрібно, брехати й смішити людей будь-якими засобами та способами, чим відвертати увагу від державотворчих, злободенних справ. Чому б це не робити, якщо за насмішки над народом (не над його недоліками) ще й гроші платять. Це робиться відверто, бо на іншу ж творчу продукцію нібито немає попиту. Не хочуть сміятися – дати алкоголь! Так робили завжди за всю історію існування України. Давайте пригадаймо, чи давно? Ще два століття тому в селах спалювали корчми, бо так захоплювалися пиятикою, що не було кому хліб збирати. За примітивним гумором і

сатирою проблеми освіти, охорони здоров'я, побутові, бюрократичні негаразди й зловживання відходять на другий план.

Для підтримки смішних ініціатив молоддю практично нічого не потрібно робити. Ми ж перебуваємо у такому стані, що не маючи ворогів («Путін нам не ворог») нас убивають, не маючи власних героїв, повинні боятися С. Бандери, який понад 70 років тому був убитий такими самими, як Путін за те, що хотів волі нам з вами – українцям. Справді, використовуючи гумористичний відступ: «... мама померла, а тато ногу зламав» – у хаті сміх, та й годі. Для того, щоб не повертатися до трагізму цієї комедії, у школах потрібно цілеспрямовано спотворити навчальні процеси так, щоб молоде покоління нічого не могло зрозуміти, а старше – отупівше, не хотіло. Одним словом, залишається широко розкрити очі на ці всі абсурди і теж сміятись... над собою, щоб не заплакати.

Щодо фізичних та бюрократичних тортур, а точніше комбінованих знущань із використанням морально-фінансових чинників в охороні здоров'я, яке за Конституцією України є безкоштовним. Здавалося б, що тут не зрозуміло? Звертаєшся й отримуєш допомогу. Здорова людина ніколи в лікарню не звертатиметься. Та не в наших умовах і правилах!

Вірогідно, що хтось поставив мету, аби безкоштовне державне лікування людей зробити таким, щоб обов'язково скомпрометувати систему охорони здоров'я й привести до радянської трагікомічної відповідності: лікуєшся безкоштовно – лікуєшся даремно. Одним словом, і тут поставлено мету розчарувати обивателя та ще й до такого ступеня розчарування, щоб не лише все і всіх «ганджувати», а й домогтися головного... під колективний сміх голосувати не за позитивні зрушення і зміни, а проти так званого зла, а ті, хто у цьому має толк (політтехнологи), зманіпулюють голосами так, як потрібно замовникам, і досягнуть поставлених цілей. Це ж «кльово», «стрьомно», «прикольно» і т. д.

Не потрібно особливо «напружуватися», аби зрозуміти, що на даний час триває створення таких умов, за яких приватизація лікарень має відбутися безболісно. Тим не менше, за лікування все одно потрібно платити – офіційно чи не офіційно. І як результат отримуємо те, до чого прагнули, те, що нам (точніше їм) потрібно.

В Україні за останні п'ять років (2009–2013 рр.) кількість закладів охорони здоров'я скорочено на 900 од. (36,2%). Не зважаючи на певне зменшення ліжкового фонду (17,0%), його рівень (72,03 ліжка на 10 тис. населення) залишається вищим, ніж у країнах Європейського Союзу (55,0). Лікарняні ліжка використовуються недостатньо раціонально, бо зайняті від 305,79 дня на рік. При цьому в регіонах України активно розвиваються стаціонарозамінні форми надання медичної допомоги населенню [1].

Особливою справою у цій сфері, для окремих «бізнесменів», є фармацевтика. У цій галузі функціонує виробнича частина, де виготовляють ліки й маркетингово-збутова, яка займається їх реалізацією. Все було б добре, та за твердженням експертів значна частина (понад 50%) ліків є фальсифікатом.

Щодо забезпечення пацієнтів ліками та їх вартості, то ситуація теж невтішна. Важко сказати, чи ці процеси координуються державою на предмет повноти, якості, інших показників обслуговування, чи розвивається вона хаотично. А може держава зацікавлена в послаблених контролі й відповідальності, бо не спроможна їх забезпечити? Комусь ж це вигідно.

За інформацією [2] в Україні для забезпечення пацієнтів ліками працює 9 національних аптечних мереж. На початок 2018 року нараховувалося понад 16,19 тис. аптек і 4,28 тис. аптечних пунктів. Усього в Україні працює 20,5 тис. торгових точок. Станом на 2018 рік таких нараховувалося 5,2 тис.

Роздумуючи над цією проблематикою, задаємося запитаннями. Чи варто лікувати орган, який при його збереженні буде порушувати функції всього організму? Може його оперативно видалити й поставити протез? Чи варто зберегти життя організмові, який у процесі свого існування обов'язково викличе епідемію, котра потім масово забиратиме життя близьких та співвітчизників? Над цим ще треба подумати. Допоки думаємо, ворог робить своє.

Вислови: «Хто з нас не хворів?» або «Хто з нас нині здоровий?», або «Хто з нас не лікувався?» зовсім не ідентичні. І про це потрібно говорити. Хворіти – одне, а лікуватися – зовсім інше.

Майже систематично у рубриці «Про надзвичайно важливе» ЗМІ та телебачення перенасичені зверненнями про порятунок до «сердечних» співвітчизників. Періодично оголошується збір коштів на лікування, у т. ч. і «за кордоном». Уся інформація подається з такої точки зору, що нібито тільки там і тільки їм це під силу! Усміхнені онкологи з Ізраїлю на широкому екрані пропонують вирішення онкопроблем. Вартість якихось 100, 200 чи 300 тис. «зелених». Причому ніякої відповідальності за результати лікування. Хоч насправді в Україні лікують за міжнародними лікувальними протоколами, використовуючи ті самі ліки, проте в рази дешевше [3]. Все, як правило, обумовлено угодами, все «ОК». На даний час немає показників щодо обсягу коштів, витрачених на зарубіжне лікування пацієнтами з України. Немає й даних про успішність лікування. А тим часом спостережливі місцеві ентузіасти не сплять. Під знаменитими й гучними брендами, на взірць медичний центр «Оксфорд медікал», «Гарвард медікус», відкривають свої заклади. Все просто! За кордоном родина заробить гроші (або вдома зберуть), закупають морально застаріле обладнання, знову ж із-за «кордону», і через деякий час на розі вулиць «Суворова і Нечая» висить реклама про якісні послуги приватних лабораторій, стоматологій, інших спеціалізованих медичних закладів, які успішно приживаються і функціонують на Європейських засадах, даючи доходи до бюджету та... і його власнику.

Дехто пропонує (і це можна було б насправді зробити) оголосити аналогічний збір коштів від благодійників та меценатів (деякі від власних щедрот дають копійку) для закупівлі меблів, новітнього обладнання для державних лікарень, на якому могли б працювати наші спеціалісти. Та державне медичне обслуговування – «безкоштовне». Тому, як бачимо, ці ніші успішно заповнюють «приватники».

Справді, згідно з Конституцією України охорона здоров'я та лікування безкоштовні. Тим часом, треба погодитися, що більшість аналізів, як правило, все ж таки виконується у приватних лабораторіях.

У лікарнях чисельні аналізи, як УЗД, томографія й МРТ, лікарі рекомендують робити у приватних лабораторіях і центрах. Більшість з яких, наприклад ті ж хімічні аналізи, приватні лабораторії фактично здійснюють у державних лікарняних лабораторіях, таким чином даючи заробити посередникам, яких теж наплодилася тьма: 300, 500, 700 і навіть 3000 грн. Йдете в лабораторію, вас радо зустрічають, а через день результати у вас в кишені. Все за правилами! А знижки на фальсифіковані ліки для інвалідів та пенсіонерів складають сміхотворну десяту долю відсотка їх вартості.

Купити передбачені на пільгових умовах ліки в соціальних аптеках теж не завжди можливо. Попри те, що поряд з соціальною аптекою, завжди успішно функціонують приватні зелені та інші різнокольорові аптеки, у яких ці ж лікарства є завжди. Що тут скажеш? Відсутність державного контролю та механізмів відповідальності перетворили органи охорони здоров'я, як і освіту та культуру, в структури прикриття державного лицемірства, а лікарів, в одному випадку, – у заробітчанин, а в іншому - приймачами принизливих «подачок».

Безперечно, можна знайти такі ж негативні приклади в інших сферах суспільного життя (крім виробничої, яка зупинилась у своєму розвитку). Наприклад, юриспруденції, поліграфії та видавництві, мистецтві, де теж відсутня державна координація процесів, бо там успішно «правлять бал» лобісти, олігархи й т. д.

Населення протестує проти свавілля адвокатів, нотаріусів. Фактично, за один удар печатки нотаріусом на довідці або угоді – 300, 500 і більше гривень.

Нині стоїмо на порозі створення ринку землі. Бюрократичний апарат удосконалюється. Формуються центри кадастрової реєстрації, перереєстрації, проектування, кодування, інші додаткові структури і т. п., і т. д. Якщо маєте земельний пай і хочете отримати кадастровий номер – дайте пару тисяч гривень у відповідній установі й усе в «ажурі».

В галузевих відомствах, органах прокуратури, які повинні все це контролювати, теж створено додаткові підструктури, скажімо, нагляд над контролем, і навпаки. А бюрократія, злочинність та корупція продовжують цвісти. Доки це триватиме?

Літературний відступ: *Бог допомагає народу здобути волю, а земля та інші ресурси – забезпечити благополуччя як у родинах, так і загалом у державі. Бог допоможе у вирішенні усіх цих питань. Ми у цьому переконуємося кожен раз. Хто свідомо чи несвідомо їх ігнорує, чи хоче змінити ці устої – є віроломним ворогом державності, зрадником ідеї її створення й має на меті погубити націю. Незабаром будуть чергові вибори. Вони будуть нетрадиційними. Будуть зміни. Але цього разу кара може бути невідвратною.*

Звичайно, що окремі моменти погляду на ці проблеми у статті є перебільшеними. Так чи інакше, щоб не стали вони жорстокою дійсністю, може й справді час контролювати й притягувати до відповідальності й судити відкритим, народним судом, якщо державні уповноважені органи не в силі їх вирішувати, як це обіцяв нам новий Президент України.

Чому водій, котрий без прав керує автомобілем і спричинить ДТП має нести відповідальність, а ті, що керують суспільними системами й навіть державою – ніякої, навіть тоді, коли маємо відверті порушення, чисельні людські втрати, страждання...

Висновки. Виявлення недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, впровадження заходів з посилення контролю засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників сприятиме активізації виходу суспільства з кризової ситуації. Комплекс заходів повинен передбачати удосконалення управління державою, пошук раціональної ідеї заради якої не лише політики, держслужбовці, а й більшість населення були готові безоглядно-патріотично підтримати, вироблення прогнозів та планів розвитку національної господарки як на поточний період, так і на перспективу. Виконавчі органи повинні запропонувати організаційно-економічні механізми їх реалізації. Така багатопланова мета повинна сприяти формуванню відповідного підґрунтя, що забезпечується:

- адаптацією особливостей функціонування гуманітарної сфери до стандартів ЄС шляхом зміни виборчої системи до Верховної Ради з таким розрахунком, щоб до керівництва державою, законодавчих та виконавчих органів увійшли патріотичні, професійні та порядні високоморальні представники всіх верств, галузей і прошарків суспільства;
- посиленням контролю як засобу попередження зловживань та посилення виконавчої дисципліни з урахуванням цих негативних явищ;
- організацією методологічного дискурсу генези перетворень у державній ідеології та виявлення її впливу на підвищення рівня відповідальності за якість обслуговування;

- системним висвітленням передумов запровадження системи показників інтегрального оцінювання якості обслуговування з урахуванням згаданих чинників;
- розроблення науково-методичного підходу до формування механізмів оцінювання якості функціонування гуманітарної сфери;
- сприянням розробленню та теоретичному обґрунтуванню заходів з приведення стандартів функціонування гуманітарної сфери до стандартів Європейського Союзу, формуванню духовної, морально-ідеологічної концепції стратегічного управління гуманітарною сферою;
- виробленням пропозицій з удосконалення діючих інститутів обліку та контролю якості функціонування гуманітарної сфери й доповненням правил переліком заходів з посилення виконавчої дисципліни та попередження й нейтралізації зловживань.

Наявність негативних ознак процесу (облік чинників), що призводять до трансформаційно-руйнівних і деградаційних процесів, дозволяє встановити динаміку процесу та вживати відповідні управлінські заходи для попередження негативних наслідків, у т. ч. розробленням і впровадженням інституційних засад Економічної Конституції України, яка передбачатиме контроль і відповідальність за відповідність державній стратегії розвитку економіки.

Отже, розв'язання проблеми виявлення недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, впровадження заходів з посилення контролю засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни за рахунок означених чинників як одного з напрямів посилення виконавчої дисципліни та загалом зміцнення національної безпеки сприятиме не лише стабільності економіки, а й забезпеченню спокою в суспільстві. Соціологічні узагальнення та пропозиції виконано у контексті активізації державотворення в рамках її функцій.

Таким чином, для глибокого й усебічного аналізу виконання будь-якої функції держави, а особливо освітньо-виховної, культурної чи бізнес-етичної у сфері охорони здоров'я й т. п., слід розглядати в контексті змісту, форми і методів здійснення відповідного напрямку державної діяльності.

З метою попередження недоліків функціонування закладів гуманітарної (бюджетної) сфери, впровадження заходів з посилення контролю засобами управління, попередження зловживань та зміцнення виконавчої дисципліни, за рахунок означених чинників та впровадження новітніх бізнес етичних принципів за рахунок інформаційної невизначеності, підвищення рівня якості обслуговування доцільно сформувати модель ефективного застосування сучасних інформаційних технологій, що включає розвинену систему управління та методи оцінювання фактичного та оптимального фінансово-економічного стану гуманітарної сфери з використанням розроблених інтегральних показників, а також нові засоби моніторингу й діагностики економічного стану функціонуючих у гуманітарній сфері підприємств, установ та організацій.

Conclusions. Consequently, identifying deficiencies in the humanitarian (public) institutions functioning, implementing measures to strengthen controls by means of management, preventing abuse, and strengthening executive discipline, at the expense of these factors, will contribute to intensifying society's crisis overcoming. The set of measures should provide for government management improvement, the search of rational idea for the sake of which not only politicians, civil servants, but also the majority of population support the patriotic and patriotic carelessness, making forecasts and plans for the development of the national economy both for the current period and for the future. Executive bodies should propose organizational and economic mechanisms for their implementation. Such a diversified purpose should contribute to the formation of the appropriate basis for:

- adaptation of the peculiarities of the humanitarian sphere functioning to EU standards, by changing the electoral system in Verkhovna Rada in such a way that patriotic,

professional and decent high-moral representatives of all strata, branches and strata of society are included in the leadership of the state, legislative and executive bodies;

- control strengthening as the means of preventing abuse and strengthening of executive discipline, taking into account these negative phenomena;
- organizing the methodological discourse of the genesis of transformations in the state ideology and revealing its influence on the responsibility level growth for the service quality;
- systematic coverage of the prerequisites for the introduction of integrated quality indicators system for service assessment, taking into account these factors;
- development of scientific and methodological approach to the formation of assessing mechanisms for humanitarian sphere functioning quality;
- promoting the development and theoretical substantiation of measures to bring the standards of humanitarian sphere functioning to the standards of the European Union, the formation of spiritual, moral and ideological concept of strategic management of the humanitarian sphere;
- development of proposals for improvement of existing accounting institutions and quality control of humanitarian sphere functioning and supplementing the rules with the list of measures intended to strengthen executive discipline and prevent and neutralize abuses.

The presence of process negative signs (accounting factors) resulting in transformational-destructive and degradation processes makes it possible to establish the process dynamics and take appropriate management measures to prevent the negative consequences, including development and implementation of institutional foundations of the Economic Constitution of Ukraine providing control and responsibility in compliance with the state economic development strategy.

Therefore, solution of the identifying deficiencies problem in humanitarian (public) institutions functioning, implementing measures to strengthen controls by means of management, prevent abuse and strengthen executive discipline, at the expense of these factors as one of the areas of strengthening executive discipline and in general strengthening of national security contribute not only to economy stability but ensuring peace in society as well. Sociological generalizations and proposals are made in the context of state formation activation within its functions.

Thus, for thorough and comprehensive analysis of the performance of any state function especially educational, cultural, or business ethical in the field of health care, etc., it should be considered in the context of the content, form and methods of implementation of the appropriate direction of state activity.

In order to prevent deficiencies in institutions functioning in humanitarian (public) sphere, to introduce measures to strengthen control by means of management, to prevent abuse and to strengthen executive discipline, at the expense of these factors and to introduce the latest business ethical principles due to information uncertainty, to improve the level of quality of service it is reasonable to construct the model of modern information technologies application, including advanced management system and methods of evaluation of actual and optimal financial and economic situation of humanitarian sphere using developed integrated indicators; new tools for monitoring and diagnostics of the economic status of enterprises, institutions and organizations operating in humanitarian sphere.

Список використаної літератури

1. Слабкий Г. О., Пархоменко Г. Я., Кондратюк Н. Ю., Торжевська О. М. Характеристика мережі закладів охорони здоров'я, забезпеченості населення лікарняними ліжками та основні показники їх використання. Укр. мед. часопис. 2014. IX/X. № 5 (103). С. 130–133.
2. Топ-10 найбільших аптечних мереж України. URL: <https://rau.ua/novyni/top-10-aptechnyh-setej/>.

3. Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 вересня 2012 року № 751: Наказ МОЗ від 28 квітня 2017 р. Офіційний вісник України. 2017 р. № 34. С. 163. Ст. 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0530-17>.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України від 06 квітня 2017 р. №2002-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 21. Ст. 245.
5. Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів: Закон України від 19 жовтня 2017 р. № 2168-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 31.
6. Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості: Закон України від 14 листопада 2017 № 2206-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 32.
7. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України: Закон України від 24 грудня 2019 № 293-IX. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 99. Ст. 3307.
8. Лехан В. М., Крячкова Л. В., Волчек В. В. Проблеми та перспективи перебудови стаціонарної медичної допомоги вторинного рівня. Східноєвроп. журн. громад. здоров'я. 2008. № 2 (2). С. 44–52.
9. Лехан В. М., Слабкий Г. О., Шевченко М. В. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір. Україна. Здоров'я нації. 2010. № 1. С. 5–23.
10. Андрушків Б., Романська І. Маргіналізація і глобальні небезпеки економіки: матеріали 15-ої наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (м. Тернопіль, 14–15 грудня 2011 р.). Тернопіль: ТНТУ, 2011. С. 247.
11. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 474 с.
12. Герасименко Р. Факт-чекінг для журналіста: соцмережі та «вкиди» як перевірка на професійність. Європейська журналістська обсерваторія. URL: <http://ua.ejo-online.eu/2065/етика-та-якість/факт-чекінг-для-журналіста-соцмережі?print=print>.
13. Горбань Н. Інформаційна війна триває. Топ-5 фейків про Львів. Твоє місто. URL: http://tvoemisto.tv/news/informatsiyna_viyuna_tryvaie_top5_feykiv_pro_lviv.
14. Слабкий Г. О. Методичні підходи до оптимізації мережі закладів охорони здоров'я. Практика управління медичним закладом. 2011. № 11. С.10–14.
15. Слабкий Г. О., Шевченко М. В., Зозуля А. І. Госпітальні округи: реальність і ризики їх створення. Україна. Здоров'я нації. 2012. № 3. С. 261–265.
16. Реун І. І. Основні категорії стану економічної безпеки. Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. А. А. Ткача, М. М. Радевої (Мелітополь, 13–14 вересня 2013 р.). Мелітополь: МІДМУ «КПУ», 2013. С. 33–34.
17. Сороківська О. А. Управління економічною безпекою підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій: інноваційні підходи: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 382 с.
18. Франчук В. І. Теоретико-методологічні засади економічної безпеки акціонерних товариств: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 400 с.
19. Шевченко М. В., Яценко Ю. Б. Результати оптимізації вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги у пілотних регіонах у 2012 р. Східноєвроп. журн. громад. здоров'я. 2013. № 1 (21). С. 288–289. <https://doi.org/10.1177/1039856213489197b>

References

1. Slabkyi H. O., Parkhomenko H. Ya., Kondratiuk N. Yu., Torzhevska O. M. Kharakterystyka merezhi zakladiv okhorony zdorovia, zabezpechenosti naseleння likarnianymy lizhkamy ta osnovni pokaznyky yikh vykorystannia. Ukr. med. chasopys. 2014. IX/X. № 5 (103). P. 130–133.
2. Top-10 naibilshykh aptechnykh merezh Ukrainy. URL: <https://rau.ua/novyni/top-10-aptechnyh-setej/>.
3. Pro vnesennia zmin do nakazu Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 28 veresnia 2012 roku № 751: Nakaz MOZ vid 28 kvitnia 2017 r. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2017 r. № 34. P. 163. P. 1103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0530-17>.
4. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonaleння zakonodavstva z pytan diialnosti zakladiv okhorony zdorovia: Zakon Ukrainy vid 06 kvitnia 2017 r. № 2002-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2017. № 21. St. 245.
5. Pro derzhavni finansovi harantii nadannia medychnykh posluh ta likarskykh zasobiv: Zakon Ukrainy vid 19 zhovtnia 2017 r. № 2168-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2018. № 5. P. 31.
6. Pro pidvyshchennia dostupnosti ta yakosti medychnoho obsluhovuvannia u silskii mistsevosti: Zakon Ukrainy vid 14 lystopada 2017 № 2206-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2018. № 5. P. 32.

7. Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 24 hrudnia 2019 № 293-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2019. № 99. P. 3307.
8. Lekhan V. M., Kriachkova L. V., Volchek V. V. Problemy ta perspektyvy perebudovy statsionarnoi medychnoi dopomohy vtorynnoho rivnia. Challenges and prospects for reshaping second-line inpatient care. *Skhidnoievrop. zhurn. hromad. zdorovia*. 2008. № 2 (2). P. 44–52.
9. Lekhan V. M., Slabkyi H. O., Shevchenko M. V. Stratehiia rozvytku systemy okhorony zdorovia: ukraïnskyi vymir. *Ukraina. Zdorovia natsii*. 2010. № 1. P. 5–23.
10. Andrushkiv B., Romanska I. Marhinalizatsiia i hlobalni nebezpeky ekonomiky. Marginalization and global dangers of economy: materialy 15-oi naukovoï konferentsii Ternopil'skoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu imeni Ivana Puliuia (Ternopil, 14–15 hrudnia 2011 r.). Ternopil: TNTU, 2011. P. 247.
11. Vivchar O. I. Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv: sotsiohumanitarni konteksty. Enterprise economic security management: socio-humanitarian contexts. Ternopil: FOP Palianytsia V. A., 2018. 474 p.
12. Herasymenko R. Fakt-chekinh dlia zhurnalista: sotsmerezhi ta “vkydy” yak perevirka na profesiïnist profesiïnist. Fact-Checking for a Journalist: Social Networking and Emissions as a Test of Proficiency. *zhurnalistska observatoriia*. URL: <http://ua.ejo-online.eu/2065/etyka-ta-yakist/fakt-chekinh-dlia-zhurnalista-sotsmerezhi?print=print>.
13. Horban N. Informatsiina viina tryvaie. Top-5 feikiv pro Lviv. The information war continues. Top 5 fakes about Lviv. *Tvoie misto*. URL: http://tvoemisto.tv/news/informatsiyna_viyna_tryvaie_top5_feykiv_pro_lvi.
14. Slabkyi H. O. Metodychni pidkhody do optymizatsii merezhi zakladiv okhorony zdorovia. Methodological Approaches to Optimizing the Healthcare Network. *Praktyka upravlinnia medychnym zakladom*. 2011. № 11. P. 10–14.
15. Slabkyi H. O., Shevchenko M. V., Zozulia A. I. Hospitalni okruhy: realnist i ryzyky yikh stvorennia. Hospital districts: reality and the risks of creating them. *Ukraina. Zdorovia natsii*. 2012. № 3. P. 261–265.
16. Rekun I. I. Osnovni katehorii stanu ekonomichnoï bezpeky. Main categories of the state of economic security. *Instytutsionalni peretvorennia v suspilstvi: svitovyï dosvid i ukraïnska realnist: materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii / za zah. red. A. A. Tkacha, M. M. Radievoi (Melitopol, 13–14 veresnia 2013 r.)*. Melitopol: MIDMU “KPU”, 2013. P. 33–34.
17. Sorokivska O. A. Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv maloho biznesu v umovakh konfliktnykh sytuatsii: innovatsiïni pidkhody: Monohrafiia. Management of Economic Security of Small Businesses in Conflict Situations: Innovative Approaches: Monograph. Ternopil: FOP Palianytsia V. A., 2016. 382 p.
18. Franchuk V. I. Teoretyko-metodolohichni zasady ekonomichnoï bezpeky aktsionernykh tovarystv: monohrafiia. Theoretical and Methodological Foundations of Economic Security of Joint Stock Companies: Monograph. Lviv: Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. 2015. 400 p.
19. Shevchenko M. V., Yashchenko Yu .B. Rezultaty optymizatsii vtorynnoi (spetsializovanoi) medychnoi dopomohy u pilotnykh rehionakh u 2012 r. Results of Optimization of Secondary (Specialized). Medical Assistance in Pilot Regions in 2012. *Skhidnoievrop. zhurn. hromad. Zdorovia*. 2013. № 1 (21). P. 288–289. <https://doi.org/10.1177/1039856213489197b>